בס"ד, גיליון ש"ע | פר' וישלח | תשפ"ז

ובחרת בחיים

גליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

באור החיים
תולדות רבנו הק'

פנימי אור החיים

גם כשצריך להילחם, הלב אינו שמח

'ויירא יעקב מאד ויצר לו ויחץ את העם אשר אתו ואת הצאן ואת הבקר והגמלים לשני מחנות'. (בראשית לב ח)

התורה מתארת אצל יעקב אבינו שני רגשות: '**ויירא**' וגם '**ויצר לו**'. מה ההבדל ביניהם?

מבאר האור החיים הקדוש: יעקב התכונן למלחמה, והיו לפניו שתי אפשרויות קשות – או שהוא עצמו ייהרג, או שהוא ייאלץ להרוג את עשו.

על האפשרות שהוא ייהרג נאמר '**ויירא יעקב מאד**' – פחד גדול על חייו. אבל על האפשרות שהוא יצטרך להרוג נאמר '**ויצר לו**' – הדבר גרם לו צער.

יעקב אינו שמח בעצם המלחמה, גם כשהוא מוכרח להתכונן אליה. הוא דואג להצלת עצמו וביתו, ובאותה שעה ליבו צר על האפשרות שיצטרך לפגוע באחר.

כך נראית עדינותו של יעקב אבינו: גם בשעת סכנה, גם כשצריך לעמוד על המשמר, הלב אינו נעשה אדיש לצער ולפגיעה.

כשהסכנה באה בלבוש של אח

'הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אתו פן יבוא והכני אם על בנים'. (בראשית לב יב)

יעקב אבינו מבקש בתפילתו: '**מיד אחי, מיד עשו**'. לכאורה מדובר באותו אדם. מדוע הוא מבקש שתי הצלות?

מבאר האור החיים הקדוש, שיעקב חשש משתי צורות שבהן עשו עלול לבוא אליו.

אפשר שעשו יבוא בגלוי כ'**עשו**' – יפרסם את שנאתו וייצא למלחמה. אבל אפשר גם שיבוא כ'**אחי**' – יראה פנים של אחווה, ובתוך כך יערים עליו ויפתיע אותו ברעה, באופן שקשה יותר להתכונן מולו.

ולכן התפלל יעקב על שתיהן: הצילני מן האויב הגלוי, וגם מן הסכנה המסתתרת מאחורי פנים טובות.

לא כל ניסיון מגיע בצורה שקל לזהות. לפעמים צריך סייעתא דשמיא גם כדי להבחין מה באמת עומד מולנו.

לא אשלחך עד שתבוא הברכה

'ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני'. (בראשית לב כז)

אחרי לילה שלם של מאבק, המלאך מבקש מיעקב: '**שלחני**'. יעקב משיב: '**לא אשלחך כי אם ברכתני**'.

האור החיים הקדוש מדייק, שעצם העובדה שיעקב מחזיק במלאך ואינו מניח לו ללכת מוכיחה מי ניצח במאבק. אף שהמלאך פגע בכף ירכו, בסופו של דבר הוא אינו יכול להיפרד מיעקב בלי רשותו.

אבל יעקב אינו מסתפק בכך שהמאבק הסתיים בניצחון. כשהוא מכיר שמי שעומד מולו הוא מלאך, הוא מתאמץ שלא לשחררו עד שיקבל ממנו **ברכה**.

יש רגע שאדם רק רוצה שהקושי כבר יעבור. יעקב אבינו מלמד שאפשר לבקש יותר: לא רק לצאת מן המאבק, אלא לצאת ממנו עם תוספת של ברכה.

המשך בעמוד ג'

פרק שמיני: תהפוכות

תצ"א – לקראת פרי ביכורים בדפוס

בשנת תצ"א, בהיותו אך כבן שלשים וחמש, התייצב רבינו בפני רבני מרוקו ובידו תכריך כתבי ידו, חידושיו על מסכתות ברכות ושבת, הוריות וחולין, כדי לקבל את הסכמתם להדפסת חידושיו. הם יצאו מגדרם בתארם אותו ואת מדרגותיו, בלטו בהם רבני סאלי העיר בה גדל ושהכירוהו מילדותו.

"יראו עינינו וישמח לבבינו ויגל כבודנו בהיות האיש הלזה איש אלקים קדוש הוא בדורינו ושרוי במחננו איש צדיק תמים היה בדורותיו לשבח הדור ולתפארת אבותיו, אב בחכמה ורך בשנים... כי מנעוריו גדל עמנו כא"ב והלך הלך בדרכי יושר וביראתו ית', עובד השם בכל לבבו ובכל נפשו וכל מאדו... וקב"ה ושכינתיה חדי בפלפולא דאורייתא קולע אל השערה מוציא לאור כל תעלומה בדברי רש"י ותוספות והגמרא ומסיק שמעתתא אליבא דהלכתא... הוא ניהו צבי תפארה, חמדת לבבינו החכם השלם הותיק פלפלא חריפא טינרא תקיפא... וכוליה יומא לא פסיק מפומיה גירסא כהה"ר חיים בן עטר ס"ט, הוסיף שם טוב לאביו הוא החכם השלם כה"ר משה נר"ו כי כל הרואהו מברכהו בקול גדול אשריך רבי שיצא זה מחלציך אשרי שזה ילד אשרי שזה גדל...".

גם גדולי רבני מרוקו, הלא המה רבני פאס המעטירה, עיטרו את רבינו בהסכמות רבות תשבחות. כל אחד משני "החכמים השלמים וגאוני ארץ דק"ק פאס יע"א" כתב את הסכמתו בנפרד. ראשונה נדפסה הסכמתו של רב רבנן, רבי יהודה בן עטר, מהריב"ע זי"ע:

"שמח לבי ויגל כבודי, אל מראות אלקים ראיתי עולים מן האר"ש ארשת שפתיו ברוב מללו, הלא הוא פלפלתא חריפתא מפיק בשמעתא ואגרתא, ולפום חורפא שבשתא אזלא לה, הלא הוא החכם הותיק כהה"ר חיים בן עטר סופיה יהא לטב, אשר טרח ויגע בתלמודו ועלה בידו עד פרק השג יד, וכל מן דין סמוכו לנא ירבו כמותו באומתו, והן אמת קצת דבריו הצצתי בהם וכלם לא, אבל האמת יורה דרכו דמדאיתא להני איתא להני. ובכן סמכתי שתי ידי עליו להדפיסו דחסידא איהו וחסדאין מיליה וקב"ה חדי בפלפולא דאורייתא. העבד ישראל, החותם בשני ימים לחודש שבט התצ"א ליצירה פה פאס יע"א. יהודה בן עטר סיל"ט".

המשך בשבוע הבא

ספיר ויהלום
פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

המשפט שהרבי לא הניח לו להסתיים

קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך (בראשית לב, יא)

כשיצאה האלמנה מבית המשפט שבעיר בוכניה, שוב לא היה המגרש של בעלה ברשותה. עד לפני זמן קצר היתה הקרקע חלק מנכסי המשפחה, ואילו כעת עמדה בידיה פסק דין של השופטים המקומיים, שעל פיו זכה בה השכן הנכרי. לצער פטירת בעלה נוסף החשש מפני דוחק הפרנסה. מן המקום שהיה אמור להישאר משענת לילדיה נושלה בבת אחת.

לא היתה זו מחלוקת שפרצה לאחר פטירת בעלה. במשך שנים רבות היו היהודי ושכנו הנכרי מתגוררים בשני צדדיו של מגרש רחב. השכן נתן עיניו בקרקע וניסה בדרכים שונות להוציאה מידי בעליה, אך הלה עמד על שלו ולא הניח לו לגזלה. השנים חלפו, והשכן כבר כמעט נואש ממזימתו. אלא שיום אחד נפל היהודי למשכב ונפטר בחטף, כשהוא מותיר אחריו אלמנה ויתומים רכים.

עם הסתלקותו של היהודי לחיי עד, ראה השכן שעת כושר לחדש את תביעתו. האלמנה, שנותרה עם ילדיה, לא היתה בקיאה בענייני הקרקעות והמסחר שניהל בעלה, והשכן ניצל את חולשתה, פנה לערכאות וטען שהמגרש שלו, ושבעלה המנוח נטל אותו ממנו שלא כדין. בדיון המקומי התקבלה טענתו, והאלמנה לא הצליחה להציג ראיות שיחזירו את הקרקע לבעלותה. כעת זכה הנכרי הגזלן בחותמת בית המשפט המאשרת שהקרקע היא שלו.

בצר לה נסעה אל רבו של בעלה המנוח, **הרה"ק רבי יצחק ליפשיץ מוויעליפאלי** זיע"א. משמע את אשר אירע לה, לא הסתפק הרבי בדברי נחמה בלבד. הוא הורה לה להגיש ערעור לבית המשפט המחוזי שבקראקא. זה היה המוצא היחיד שנותר פתוח לפניה על פי סדרי המשפט של השלטונות, אף שהדרך אליו לא נראתה פשוטה כלל וכלל.

הערעור נקבע למועד מאוחר יותר. כעבור כחמישה חודשים חזרה האלמנה אל הרבי וביקשה את ברכתו לקראת הדיון. היא לא ציפתה ליותר מברכה ועצה נוספת, אלא שהרבי הודיע לה במפתיע כי בכוונתו אף הוא נוסע לקראקא. הוא ביקש לפעול שם בעצמו כדי שהאלמנה לא תישאר לבדה במערכה, כשהתובע עומד מולה ובידו פסק הדין הקודם.

בהגיעו לקראקא ניסה הרבי למצוא דרך להשיב את הגזלה לבעליה, אך השתדלויותיו הראשונות לא הועילו. מועד הדיון כבר התקרב, וצריך היה למצוא אדם שיוכל להביא את פרטי המעשה לתשומת לבו של מי שיכריע בערעור. וכך מצא את עצמו גבאו של הרבי נשלח אל החסיד **ר' שמחה ווינריך**, שהתגורר בקראקא ועסק במסחר בעיר.

ר' שמחה סיפר לימים כי הגבאי הגיע אליו לחנותו והודיע שהרבי בא לעיר במפתיע ומבקש לראותו בדחיפות. הוא עזב את עסקיו ונכנס אל מקום אכסנייתו של הרבי. שם שמע לראשונה מפיו את פרטי המעשה: הקרקע שנלקחה מן האלמנה, פסק הדין שהעניק אותה לשכן הנכרי, והערעור העומד להישמע בערכאות בעוד ימים אחדים.

התברר שהשופט אשר עתיד לדון בערעור היה יהודי, ור' שמחה הכירו במידת מה. ביקש הרבי מן החסיד שייגש אליו ויעורר אותו לעיין בדין האלמנה, כדי שלא תישאר הגזלה בידיו של מי שנטל אותה. אולם ר' שמחה נרתע מן השליחות. לדבריו, הכיר את השופט כאדם המקפיד מאוד על תקינות המשפט. הוא לא יטה דין לטובת איש, ואף לא ירצה שיתפרש כי קשריו האישיים משפיעים עליו. כיצד יוכל לבוא לביתו ולבקש ממנו להתערב במשפט שעדיין עומד לפניו?

הרבי לא ביקש לשנות את הדין משום שהאלמנה יהודייה. הוא היה משוכנע כי המגרש אכן שלה, וכי המשפט הראשון לא גילה את האמת, לכן עמד על כך שיש לעשות כל אשר ניתן להשבת הגזלה. ר' שמחה הוסיף והרהר בדבר, עד שלפתע נזכר בפרט שהיה ידוע לו על בני ביתו של השופט: שנים רבות היו השופט ורעייתו נשואים, ועדיין לא זכו לפרי בטן.

הציע ר' שמחה לפני הרבי להביא לשופט ולרעייתו בשורה של ברכה, אם יסייעו לכך שדין האלמנה יתברר כראוי ותצא האמת לאור. הרבי ניאות לכך ור' שמחה קיבל על עצמו את השליחות ויצא לבית השופט. לא מיד פתח בדברים אודות התיק המשפטי, אלא תחילה ביקש שגם רעייתו של השופט תהיה נוכחת בשיחה, וסיפר להם על הרבי שהטריח את עצמו לבוא מן המרחקים רק כדי לעזור לאלמנה העשוקה.

איש זקן, שמאות חסידים מבקשים לראותו ולהתברך מפיו, אינו יושב בביתו ומסתפק בשליחת מכתב, אלא בא בעצמו כדי לעמוד לימינה של אשה שאין לה מי שילחם את מלחמתה. כך תיאר ר' שמחה את הדבר לשופט ולרעייתו, ומתוך הדברים הודיע להם כי ניתנה לו רשות לבשר להם בשם הרבי ברכה לזרע של קיימא, אם יפעל השופט להוציא משפט אמת לאור.

הדברים הותירו רושם רב על בני הזוג שהתייעצו ביניהם, והשופט הודיע לר' שמחה כי יעבור על פרטי התיק וישתדל לברר את העובדות לעומקן. עדיין לא הייתה בכך בשורה על זכייתה במשפט, והקרקע טרם שבה לידי האלמנה, וכמובן גם הצורך להוכיח את הגזלה עדיין היה מוטל עליה. אולם דרך חדשה נפתחה לפני התביעה שהסתיימה קודם לכן לרעתה.

כששב ר' שמחה אל הרבי ומסר לו את השתלשלות הדברים, ביקש למסור גם את שמות בני הזוג ושמות אמותיהם לתפילה. הרבי קיבל את הבשורה על נכונות השופט לעיין בתיק, ואמר כמה גדול הדבר להחיות לב יהודי נשבר. השופט אכן בדק את הנסיבות מחדש, עמד על התרמית שבטענת השכן הנכרי, והוציא **פסק דין המשיב את הקרקע לאלמנה.**

נכדו של הרבי, רבי נטע ליפשיץ, סיפר כי לאחר מלחמת העולם השנייה ביקש אותו שופט ליצור עמו קשר ולספר לו דבר משמח: **כשנה לאחר המשפט אכן נולד לו ולרעייתו בן.**

◄◇►

בפרשת וישלח אנו מוצאים שיעקב אבינו, בעמדו לפני פגישתו עם עשו, אינו פונה רק בתפילה שיינצל מן הסכנה, אלא נושא דברי הודאה לפני הקדוש ברוך הוא גם אודות מה שכבר עבר עליו, ואומר (בראשית לב יא) 'קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך'. ויש להתבונן מה הם 'החסדים' ומה היא 'האמת'? הלא כשאדם מבקש להודות על רוב הטובה שנעשתה עמו, די לו לומר שהקדוש ברוך הוא גמל עמו חסדים מרובים.

רבינו ה'אור החיים' הקדוש זיע"א מבאר שיש כאן שתי הטבות שונות. האחת היא עצם החסד שהשפיע הקדוש ברוך הוא ליעקב אבינו, כאשר נתן לו ממון ורכוש בבית לבן. אולם בכך עדיין לא נשלמה הטובה. לבן לא היה אדם שיניח בידי יעקב את אשר הרוויח ביושר, והיה מבקש לקחת לעצמו את המגיע לו. לכן הוצרכה טובה נוספת, שהקדוש ברוך הוא יעמיד את החסד ביד יעקב ולא יניח לגזלן ליטול אותו ממנו.

וכך כתב **רבינו ה'אור החיים' הקדוש** בלשונו: '**שהעמידו בידו ולא נתנו ללבן לגוזלו ולחומסו**'. לא די שהאדם זכה לממון. כי עדיין הוא צריך לברכה נוספת שהממון ישאר בידו ולא יהפוך לשלל בידי אחרים. אולם רבנו ה'אור החיים' הקדוש מוסיף כאן דבר עמוק יותר בעניינו של הנגזל:

יש שמי שגזל את ממונו של חברו מצליח במעשיו, ואחר כך מרחם הקדוש ברוך הוא על הנגזל ומזמן לו ממון חדש ממקום אחר. ודאי יש בכך נחמה גדולה, שהרי שוב אינו חסר כבתחילה. אבל אין זו נחמה שלמה, מפני שהגזלה עצמה עדיין עומדת. הזולת עשק אותו, והעשוק יודע כי מי שפגע בו מוסיף ליהנות ממה שנטל שלא כדין. גם אם מצבו הכלכלי השתפר, הלב עדיין כואב על העוול שלא תוקן.

על כן מדגיש ה'אור החיים' הקדוש כי אצל יעקב אבינו השיב לו הקדוש ברוך הוא את אשר ביקש לבן ליטול, ואף עשה זאת מתוך נכסיו של לבן עצמו, כפי שאמר זאת יעקב בדבריו לרחל ולאה (בראשית לא ט) 'ויצל אלהים את מקנה אביכם ויתן לי'. אותו רכוש שלבן חמד, לא נשאר בידו בעוד שיעקב מקבל ממקום אחר פיצוי על אבדתו, אלא נשלם הדין בכך שהממון הושב למי שראוי לו.

וזו היא משמעות 'ומכל האמת', **העמדת החסד הראשון במקומו**, שלא יצליחו הרשעים לעוות את המשפט, ועל טובה זו הודה יעקב אבינו, גם על עצם החסד וגם על האמת שבהנהגת הקדוש ברוך הוא, שהעמיד בידו את אשר הגיע לו.

(מאוצרותיו ושיחותיו של הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

המשך מעמוד א'

מה פירוש 'יש לי כל'

'קח נא את ברכתי אשר הבאת לך כי חנני אלהים וכי יש לי כל ויפצר בו ויקח'. (בראשית לג יא)

יעקב אבינו שולח לעשו מנחה גדולה מאוד, ואחר כך אומר לו: '**כי חנני אלהים וכי יש לי כל**'.

מה פירוש '**יש לי כל**'? בוודאי אין הכוונה שכל מה שיש בעולם נמצא בידו.

מבאר האור החיים הקדוש, שיעקב אומר לעשו שאין לו לחשוש שהמנחה הגדולה חיסרה מנכסיו ופתחה בהם פרצה. גם אחרי מה שנתן, נכסיו ניכרים בשלמות, כפי שהיו קודם, בלי מחסור שניכר בהם.

'יש לי כל' היא לשון של שלמות. לא טענה שאין בעולם שום דבר נוסף שאפשר לקבל, אלא הודאה שהקב"ה חנן אותו באופן שהנתינה לא הפכה אותו לחסר.

זהו מבט אחר על שפע: היכולת לתת, ובכל זאת להישאר בתחושת שלמות ולא בתחושת חסרון.

חן של מחר עדיף מכבוד של היום

'ויאמר עשו אציגה נא עמך מן העם אשר אתי ויאמר למה זה אמצא חן בעיני אדני'. (בראשית לג טו)

עשו מציע ליעקב להשאיר עמו אנשים שילוו אותו בדרך. זו הצעה שיש בה כבוד והפגנת קרבה.

ויעקב משיב: '**למה זה אמצא חן בעיני אדני**'. לכאורה קשה: הרי כל המנחה ששלח היתה כדי למצוא חן בעיני עשו, ומדוע עכשיו הוא אומר 'למה זה'?

מבאר האור החיים הקדוש, שהמילים '**אמצא חן**' אינן שאלה אלא בקשה לעתיד. יעקב אומר: אינני צריך את הכבוד המסוים הזה שאתה נותן לי עכשיו; חשוב לי יותר שהחן שמצאתי בעיניך **יישאר גם הלאה**.

כבוד של רגע יכול להיות גדול ומרשים. אבל יחס טוב שנשאר גם למחר שווה יותר. יעקב בוחר בקשר יציב ומתמשך על פני מחווה חד-פעמית.

ישראל נוסף על יעקב

'ויאמר לו אלהים שמך יעקב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך ויקרא את שמו ישראל'. (בראשית לה י)

אצל אברהם, לאחר שנקרא 'אברהם', אין התורה חוזרת לקרוא לו 'אברם'. אצל יעקב הדבר שונה: גם אחרי שקיבל את השם '**ישראל**', התורה ממשיכה לקרוא לו פעמים רבות '**יעקב**'.

האור החיים הקדוש מדייק בתחילת דברי הקב"ה: '**שמך יעקב**'. לכאורה, מה חידש לו בכך? הרי יעקב יודע את שמו.

אלא שבמילים הללו הודיע לו הקב"ה שגם לאחר שיתווסף לו השם 'ישראל', השם 'יעקב' נשאר שמו הקבוע. ישראל אינו בא לעקור את יעקב, אלא להתווסף עליו.

יש כאן יסוד נפלא: תוספת של מדרגה אינה מוכרחת למחוק את מה שהיה קודם. אפשר לקבל שם חדש, מעלה נוספת, ובכל זאת לשמור את הקומה הקודמת כחלק אמיתי מן האדם.

מתיבתא אור החיים

כתב רבינו (בראשית לד כז): **'בני יעקב באו' וגו'. פי' כולן יחד, נתכוון הכתוב לומר טעם ביזת כל נכסי העיר וגו' כי נוגע הבושת לכולן וצריך שיטלו כנגד בשת כל אחד. וכמו שכתב הרמב"ם פ"ב מהלכות נערה בתולה וז"ל רואין בית דין מעלתו ומעלתה ושמין כמה ממון ראוי לאביה ולמשפחתה ליתן ולא יארע להם דבר זה מאדם זה וכו' וכמוהו חייב לשלם ע"כ, והאחים בכלל המשפחה לזה נתקבצו יחד להעריך שיעור הראוי לבושת כולן ויבוזו את כל העיר ואין כדי בה לערך בושתם ולקחו הכל לזכות יעקב אביהן כי לו נוגע. והגם שדנו בהם משפט מות לא אמרינן בבני נח קים ליה בדרבה מיניה.**

כפי הידוע נחלקו בזה רש"י ותוספות. רבינו כאן נוקט כשיטת התוספות שלא אומרים קים ליה בדרבה מיניה בבני נח, ולכן אף שחייב מיתה לא נפטר מלשלם. והקשה **בפרדס יוסף**, כיצד נקט רבינו בפשיטות שבבן נח לא אומרים קים ליה בדרבה מיניה, בשעה שזו מחלוקת רש"י ותוספות. והובאו במפרשים כמה דרכים לבאר את דברי רבינו אף לפי שיטת רש"י:

א. בברכת שמעון מבאר שאף לשיטת רש"י ניתן לומר שנטלו בני יעקב את כל רכוש העיר שכם מדין בושת ולא אומרים כאן 'קים ליה', שהרי שיטת רש"י (ב"מ צא. ד"ה רבא אמר) בדין קים ליה בדרבה מיניה, שאף על פי שהגזלן המחויב מיתה פטור מתשלום ממון, בכל זאת במקום שנשאר עליו חיוב בידי שמים מועילה תפיסה בנכסיו, ואם תפס הנגזל אין מוציאים מידו. ולפי זה יש לומר גם כאן בביזת העיר שכם, אף שלשיטת רש"י אנשי שכם פטורים מתשלום בושת מדין 'קים ליה', מכל מקום כיון שנשארו חייבים בדיני שמים מועילה התפיסה בנכסיהם, וכיון שתפסו בהם בני יעקב זכו בהם כדין.

ב. במשברי ים (פיש, עניני קלב"מ סי' מד) ביאר על אותו דרך, שאף לדעת רש"י שבבני נח אומרים קים ליה בדרבה מיניה, מכל מקום מועילה תפיסה בממון, אך לא תלה זאת בנידון אם נפטר מדיני שמים או לא. וביאר זאת בספר **כל הכתוב לחיים**, שהנה דנו האחרונים בשיטת רש"י מדוע אומרים בגוי 'קים ליה', והרי דין זה נלמד מהפסוק (דברים כה ב) 'כדי רשעתו' שנאמר בישראל דוקא. וביארו האחרונים, שבקים ליה בדרבה מיניה יש שני דינים, דין אחד על האדם, שאדם שנתחייב מיתה נפטר מן הממון, היינו פטור על ה'גברא', ופטור זה חל רק בישראל. ודין נוסף שהוא חיוב על הבית דין שלא להשית על הרשע שני עונשים. ודין זה שייך אף בגוי, שגם לגביו מוטל על בית דין שלא לדון אותו בשתי רשעיות. ולפי זה מבואר, שרק בישראל יש לומר שלא תועיל תפיסה בנכסיו [או שלא תועיל כלל, או רק כאשר אינו חייב בדיני שמים], משום שעל ידי 'קים ליה' נפטר האדם עצמו ושוב אי אפשר לקחת את ממונו בשום צורה, גם לא בתפיסה. מה שאין כן בבן נח, שלגביו הפטור מדין 'קים ליה' הוא רק מצד החיוב המוטל על הדיינים שלא לחייב בשתי רשעיות, אבל האדם מצד עצמו נשאר מחויב על שתי רשעיותיו, לגביו תועיל התפיסה בממונו.

ג. בספר **מרקחת חיים** כתב לבאר, ששיטת רש"י שאף בבני נח אומרים קים ליה בדרבה מיניה, היינו רק בחייבי מיתות מזידים שנהרגים בפועל, אבל חייבי מיתות שוגגים שלא מקיימים בהם את המיתה, לא אומרים בהם 'קים ליה' וחייבים לשלם את הממון. ולפי זה יש לומר, שאנשי שכם נתחייבו במיתה פעמיים, פעם ראשונה בשעה שגזלו את דינה, ופעם נוספת כשעינו אותה ונשתמשו בה. ומכיון שנתחייבו מיתה כבר על הגזל, שוב לא שייך לחייבם מיתה נוספת על העינוי, ואם כן חיוב המיתה על העינוי הרי הוא בגדר חייבי מיתות שוגגים, וכפי שנתבאר אצל בני נח לא אומרים בחייבי מיתות שוגגים 'קים ליה' וחייבים לשלם את הממון. וזוהי כוונת רבינו שבבן נח אין אומרים קים ליה בדרבה מיניה, היינו על החיוב מיתה השני של 'עינוי דינה' שהוא בגדר חייבי מיתות שוגגים, ובזה אף רש"י מודה שלא אומרים 'קים ליה', ולכך נתחייבו אנשי שכם בממון.

אור הישועות
מכתבי הלומדים

רפואה מעל לדרך הטבע

בהיות **הרבנית הלברשטאם** ע"ה, בתו של הגה"צ **רבי הלל שלעזינגער** זצ"ל, כבת תשע, פרצה בעיר הקודש ירושלים מגפה קשה - מחלת הדיפתריה. מחלה זו הפילה חללים רבים, ובין היתר, נפטרו שלוש מחברותיה של הילדה בתוך זמן קצר.

יום אחד, כשהילדה חשה ברע, לקח אותה אביה לרופא אשר סבר תחילה שמדובר בהצטננות קלה. אך לאחר בדיקה מעמיקה, זיהה הרופא סימנים ברורים למחלת הדיפתריה, והבין שמדובר בסכנת חיים ממשית. ללא שהות, החליט להכניס את הילדה באופן מיידי לחדר הניתוח, מתוך ניסיון להצילה מהמגפה שקטלה רבים כל כך.

רבי הלל, שחש את גודל הסכנה, רץ במהירות לישיבתו של **המהרי"ץ דושינסקיא** זצוק"ל וביקש ממנו להזכיר את בתו לברכה ולרפואה. באותו רגע, למרות שהיה בעיצומו של שיעור בפני תלמידיו, עצר המהרי"ץ את השיעור - דבר שלא קרה מעולם - וקרא יחד עם תלמידיו פרקי תהילים מעומק הלב.

בנוסף, קיבל רבי הלל על עצמו נדר: אם תקום בתו ממיטת חוליה, יביא אותה להדליק נר בבית הכנסת של **האור החיים הקדוש** בירושלים העתיקה, הידוע כמקום סגולה לישועות. כמו כן, התחייב להדליק בעצמו נר בכל ערב שבת לעילוי נשמת האור החיים הקדוש.

בחסדי שמים, הניתוח עבר בהצלחה, והילדה שבה לבריאותה המלאה, עד שהיתה מסוגלת ללכת בכוחות עצמה ללא כל תמיכה. כפי שהתחייב, הביא רבי הלל את בתו לבית הכנסת, ושם קיימו את הבטחתם.

סיפור זה מדגים את כח התפילה לצד כוחו של **האור החיים הקדוש**, ובזכות כחו של הצדיק ניצלה הילדה ממוות בטוח וחזרה לחיים טובים ולשלום.

ספרי "אור החיים" בהוצאת המכון

סט חומש אור החיים המבואר
דברי האור החיים מוגהים ומבוארים בהרחבה במדורי "מאורי אור" ו"מאורי החיים", להבנת עומק דבריו וכוונתו.

סט חוברות אור החיים משולב
ביאור משולב בשפה ברורה, בתוספת מדור "תורת חיים"; מחולק ל-48 חוברות נוחות לנשיאה וללימוד.

פרי תואר המבואר
חיבורו ההלכתי של האור החיים על יורה דעה, עם ביאורים, ציונים ומדור מסכם של פסקיו והלכותיו.

מוסרי אור החיים
לקט מדברי האור החיים הק' על דרך המוסר עם ביאור דבריו.

חיים כולכם היום
דרכי חיים והנהגות ממשנת האור החיים, מסודרות לפי ימות השנה והמועדים.

פניני אור החיים
פנינים נבחרות מתורת האור החיים, ערוכות לפי נושאים וענינים.

אור החיים עם ביאור משולב
ביאור קצר ובהיר המשולב ברצף דברי האור החיים, לצד ליקוטים משלימים משאר ספריו.

אור החיים לוח יומי
ספר האור החיים בחלוקה יומית לכל ימות השנה.

שולחן שבת עם אור החיים
מאמרים לפרשיות ולמועדים על פי תורת האור החיים, מעובדים בשפה פשוטה ובניקוד מלא.

חפץ ה' המבואר
חיבורו של האור החיים על מסכת שבת, מוגה על פי דפוס ראשון ומלווה בביאור, ציונים ומראי מקומות.

אוצרות אור החיים מתיבתא
אוצר ביאורים וחידושים על ספר אור החיים הקדוש.

ספיר ויהלום אור החיים
מתוך שיעורי ושיחות הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ על פרשיות השבוע והמועדים, בשילוב משלים, סיפורי צדיקים, הנהגות ופנינים.

מפתח של חיים
עשרות אלפי פנינים מספר אור החיים, מסודרות לפי עניינים, אישים ומאורעות, בתוספת תולדות רבינו.

מגילת אסתר - אור החיים
מגילה מבוארת, עם "ראשון לציון" המבואר וליקוטים מספרי האור החיים על סדר המגילה.

ראשון לציון המבואר
ספר "ראשון לציון" לרבינו חיים בן עטר, בתוספת ביאורים.

פרק שירה אור החיים
פרק שירה עם ביאור המלוקט מתורת האור החיים, בתוספת נוסח בעל השל"ה.

באור החיים
פרקי חיי ותולדות האור החיים הקדוש, מלווים בתמונות ומסמכים נדירים מתקופתו.

הגדה של פסח אור החיים
ליקוט מכתבי האור החיים על ההגדה, עם ביאורים, הערות וציונים, בתוספת "ראשון לציון" המבואר על שיר השירים.

מכון אור לישרים - ירושלים - נהריה
עוז והדר
ישיבת אביר יעקב
אור מאיר שמחה
נהריה

ניתן להשיג בנדרים פלוס
זכיתם לישועה בזכות הלימוד בספר 'אור החיים' הקדוש? נשמח שתשתפו אותנו! שלחו את סיפורכם אלינו
למייל: m028039999@gmail.com או לפקס 02-5385689 או ב'נדרים פלוס' - באר ישראל

מחוברים לחיים
לשמיעת שיעורים ודרשות
חייגו: 03-617-1077